

MINI FUTBOLNING INNOVASION YO‘NALISHLARI ASOSIDA TALABALAR JAMOASINI TAYYORLASH

Davronov O.E.

*Iqtisodiyot va pedagogika universiteti jismoniy madaniyat va
sport kafedrasi dosenti*

Tayanch so‘zlar: talaba, mini futbol, yo‘nalish, jamoa, asos, jismoniy tarbiya, sifat, faoliyat, tayyorgarlik, ko‘nikma.

Ключевые слова: студент, мини-футбол, направление, команда, основа, физическое воспитание, качество, активность, подготовка, мастерство.

Key words: student, mini football, direction, team, basis, physical education, quality, activity, preparation, skill.

Резюме:

Mazkur maqola mini futbolning innovasion yo‘nalishlari asosida talabalar jamoasini tayyorlashga qaratilgan bo‘lib, unda yangi uslubiy yondashuv asosida yaxlit pedagogik jarayonning nazariy jihatlarini yoritib berilgan.

Резюме:

Данная статья направлена на подготовку студенческого коллектива на основе инновационных направлений мини-футбола, в которой освещены теоретические аспекты всего педагогического процесса на основе нового методического подхода.

Summary:

This article is aimed at training the student team based on the innovative directions of mini-football, in which the theoretical aspects of the whole pedagogical process are highlighted based on a new methodological approach.

Mini-futbol o‘yining shakllanishi va rivojlanishining nisbatan qisqa bosqichi, birinchi navbatda, mashg‘ulot jarayonining qurilishi, o‘quv yuklamalarining mazmuni va ularning yo‘nalishi asosan "katta futbol"dan olinganligi bilan izohlanadi. Professional jamoalardagi o‘yinchilarning asosiy tamoyilini ham klassik futbolning sobiq o‘yinchilari qilganligi ham muhimdir. Shu erdan o‘qitish maqsadining uzluksizligi, har bir bosqich bo‘yicha vazifalar, o‘quv jarayonining makrosikli, o‘qitish vositalarining mazmuni ayon bo‘ladi. B.F.Boychenkoning ta’kidlashicha, ayni paytda o‘yinning o‘ziga

xos xususiyatlari ularni rejalashtirish va jamoani musobaqalarga tayyorlashda foydalanish xususiyatlarini aniqladi [2].

Mini futbolda o'yin faoliyati mazmunining xilma-xilligi asosiy jismoniy sifatlarni kompleks rivojlantirish va barcha tana tizimlari faoliyatini funksional jihatdan yaxshilashga asoslanadi, bunga ko'p qirrali jismoniy tayyorgarlik jarayonida erishiladi. Shu bilan birga, asosiy jismoniy sifatlarni rivojlantirish jarayonida alohida sifatlarni ham tarbiyalanadi [1].

Ko'pgina mualliflar jismoniy sifatlarni tarbiyalash va turli motorli ko'nikmalarni egallash futbolchilarni tayyorlashning barcha jabhalariga bevosita ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydilar, lekin eng muhimi - texnik-taktik tayyorgarlikda innovasion ilmiy yondashuv zarur [3].

Jismoniy fazilatlarini rivojlantirishning etarlicha yuqori darajasiga erishish zarurati, masalan, yuqori tezlikda chidamlilikka ega bo'lgan va eng samarali yuqori tezlikdagi hujumlar futbolchilar jamoasi yuqori sur'atdan foydalanishi mumkin bo'lgan o'yinning u yoki bu taktik sxemasini tanlash bilan bevosita bog'liq.

Umumiy jismoniy tayyorgarlik sportchilarni tayyorlashning barcha bosqichlarida va barcha davrlarida mashg'ulotlarning majburiy tarkibiy qismidir. U yuqori mahoratga erishilganda, tor ixtisoslikning bir yoqlamaligini tuzatish vositasi sifatidagi roli oshganda ham, ishtirokchilarning xilma-xilligi, almashinishi va takomillashtirilishini ta'minlaganda ham o'z ahamiyatini yo'qotmaydi.

Maxsus jismoniy tayyorgarlik deganda, sportchilarning jismoniy sifatlari va funksional imkoniyatlarini maqsadli rivojlantirish, futbol o'yinining o'ziga xos xususiyatlariga muvofiq amalga oshiriladigan va yuqori sport natijalariga erishishni ta'minlash jarayoni tushuniladi.

Maxsus jismoniy tayyorgarlikda asosiy mashqlarga xos bo'lgan keskinlik, muvofiqlashtirish, harakat tezligi va ritmi bilan maxsus tayyorgarlik mashqlari qo'llaniladi. Zamonaviy mini futbolda mushaklar faoliyatining turli usullarida yuqori darajadagi tana ko'rsatkichlari yoki maxsus chidamlilik tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Ma'lumot o'rnida aytish joizki, ushbu jismoniy sifatlarning rivojlanishi 12 yoshdan 13 yoshgacha va 15 yoshdan 16 yoshgacha bo'lgan davrlar bundan mustasno, butun maktab davrida sodir bo'ladi. Chidamlilik 13 yoshdan 15 yoshgacha, eng intensiv esa 16 yoshdan 17 yoshgacha sezilarli darajada oshadi. Chidamlilik, mashg'ulot paytida, amaliyotchining tanasi charchoq holatiga keltirilsa, rivojlanishi mumkin.

3) mavjud vaziyatni tezkor baholash: futbolchi maydonni ko‘radi;

4) to‘p bilan o‘ynash tezligi (tug‘ilayotgan o‘yin vaziyatlarida futbol texnikasidan to‘g‘ri foydalanish);

5) taktik fikrlash tezligi. Tizimli mashg‘ulotlar yordamida har bir kishi boshlang‘ich va yugurish tezligini rivojlantirishi mumkin, lekin faqat o‘z qobiliyatining ma‘lum chegaralarigacha.

Ilmiy ma‘lumotlarni tizimlashtirish va uzoq muddatli kompleks eksperimental tadqiqotlar futbolda zaxiradagilarni uzoq muddatli tayyorlash tarkibini yangilash konsepsiyasini shakllantirishni oldindan belgilab beradi. Bu konsepsiya yosh futbolchilarni uzoq muddatli tayyorlash tamoyillarini uning mazmunini optimallashtirishga yangi uslubiy yondashuv asosida yaxlit pedagogik jarayon sifatida nazariy va eksperimental asoslashga muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar:

1. Бондаревский, Э. Я. дис ... д-ра пед. Фанлар / Э.Я. Бондаревский. - М., 1993. - 45 б.
2. Бойченко, Б.Ф. ёш футболчилар танлови [Матн] / Б.Ф. Бойченко // Турли ёшдаги жисмоний тарбия ва спортнинг илмий жиҳатлари: университетлараро. Шанба. илмий тр. - Изевск, 1997. - С. 5-8.
3. Брагинский, А.Э. Футбол жамоаларини 17-18 ёшли футболчилардан уларнинг индивидуал психологик хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда жалб этиш [Матн]: муаллиф. дис. ... канд. пед. Фанлар / А.Е. Брагинский. - М., 2001. - 20 б.